การจัดการตอซังและฟางข้าวกับการปลูกพืชไร่หลังนา

ปัจจุบันพื้นที่การเกษตรกรรมของประเทศไทย มีปริมาณอินทรียวัตถุ ในดินค่อนข้างต่ำมาก ประมาณ 1 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ถึง 191 ล้านไร่ หรือ 60 เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ทั้งหมด จากการสำรวจวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตร พบว่า ในแต่ละปีมีปริมาณมากกว่า 29 ล้านตัน เมื่อคำนวณเป็นปริมาณปุ๋ยไนโตรเจน ฟอสฟอรัส และโพแทสเซียม เท่ากับ 2.8, 0.7 และ 5.9 แสนตัน คิดเป็นมูลค่า 1,930.2, 741.4 และ 4,731.4 ล้านบาท ตามลำดับ รวมเป็นมูลค่าของปุ๋ยทั้งสิ้น 7,043 ล้านบาท

ดังนั้น การนำส่วนของพืชออกไปจากพื้นที่การเกษตรแต่ละครั้ง เป็นการสูญเสียอินทรียวัตถุ และธาตุอาหารในดินเป็นจำนวนมาก การไถกลบตอซัง จึงเป็นการเพิ่มอินทรียวัตถุให้กับดินโดยตรง และเป็นการพัฒนาระบบเกษตรอย่างยั่งยืน ตามนโยบายของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

ประโยชน์ของฟางข้าว

1. ช่วยปรับปรุงคุณสมบัติทางกายภาพของดิน
2. เพิ่มปริมาณของอินทรียวัตถุในดิน
3. เพิ่มกิจกรรมของจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ในดิน และลดปริมาณศัตรูพืชในดิน
4. ฟางข้าวเมื่อย่อยสลายและจะให้ธาตุอาหารที่พืชสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้
5. ปรับค่าความเป็นกรดเป็นด่างของดินอยู่ในระดับที่เป็นกลางเพิ่มมากขึ้น
6. เพิ่มผลผลิตของข้าวที่ปลูกในฤดูถัดมา โดยผลผลิตข้าวเพิ่มขึ้นประมาณ 10%
7. ช่วยลดระดับความเป็นพิษจากดินเค็ม

วิธีการไถกลบตอซังข้าว

1. **กรณีการปลูกข้าวเป็นพืชหลัก** ให้ทิ้งฟางข้าวและตอซังข้าวไว้ในแปลงนา เพื่อรักษาผิวหน้าดิน เมื่อเข้าสู่ฤดูฝน ไถกลบตอซังและฟางข้าว ทิ้งไว้ 20 วัน เพื่อให้ตอซังย่อยสลาย ปล่อยน้ำเข้าสู่แปลงนา และเตรียมปลูกข้าวต่อไป

2. **การปลูกพืชไร่หลังนา** ทำการไถกลบตอซังและฟางข้าวได้ทันที แล้วจึงปลูกพืชไร่ตามมา หลังเก็บเกี่ยว ให้ทิ้งตอซังไว้ เมื่อถึงฤดูทำนาจึงไถกลบวัสดุเหล่านี้ทิ้งไว้ประมาณ 15 วัน ก่อนทำการปลูกข้าวต่อไป

พืชไร่ที่สามารถปลูกตามหลังข้าวได้ดี ได้แก่ ถั่วเขียว ถั่วเหลือง ถั่วเหลืองฝักสด ทานตะวัน ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ข้าวโพดฝักอ่อน ข้าวโพดหวาน เป็นต้น

คุณสมบัติของฟางข้าวหมัก

ฟางข้าวจำนวน 1 ตัน เมื่อหมักแล้วจะได้ธาตุอาหาร ไนโตรเจน 6 กิโลกรัม ฟอสฟอรัส 1.4 กิโลกรัม โพแทสเซียม 17 กิโลกรัม แคลเซียม 1.2 กิโลกรัม แมกซีเซียม 1.3 กิโลกรัม และธาตุซิลิก้า จำนวน 50 กิโลกรัม

ผลของการเผาตอซังข้าวต่อคุณสมบัติของดิน

1. โครงสร้างของดินจับกันแน่น การแพร่กระจายของรากพืชลดลง
2. เกิดการสูญเสียอินทรียวัตถุ ธาตุอาหาร และน้ำในดิน
3. ทำลายจุลินทรีย์แมลงและสัตว์เล็กๆ ที่เป็นประโยชน์
4. ทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม และมลภาวะเป็นพิษ

จัดทำโดย ศูนย์วิจัยพืชไร่ชัยนาท อ.เมือง จ. ชัยนาท 17000 โทรศัพท์ 0-5640-5080 โทรสาร 0-5640-5083